

**JU SREDNJA MEDICNSKA ŠKOLA
SARAJEVO**

**Blogovi naših
učenica na temu
"Ženska prava
između generacija"**

Autorice tekstova:

**Tayra Skenderagić,
Nedžma Kilalić,
Lamija Adilović,
Rijalda Ragipović,
Emina Isović,
Emina Beširović ,
Lana Lončar,
Ela-Leila Mehmedagić,
Ena Karić,
Aiša Memić.**

Vizuelno uredila: Marija Knežević, prof.

UVOD

Blogovi na temu "Ženska prava između generacija" nastali su kao rezultat istraživanja i promišljanja ove važne teme uoči Međunarodnog dana žena. I na ovaj način učenice naše škole nastoje doprinijeti još većoj demokratizaciji društva kroz ukazivanje na, nažalost, još uvijek neriješena ženska pitanja. Ovo je i jedan svjež i drugačiji pogled na ženska prava iz perspektive mladih djevojaka pa je, nadamo se, kao takav i zanimljiv za komparaciju u smislu pogleda na ženska prava nekad i sada. Cilj nam je bio podići svijest naših učenika i učenica o važnosti jačanja ženskih prava te ih potaknuti da aktivno brinu o njihovom svakodnevnom poštovanju.

Ženska prava su uveliko napredovala tokom generacija. U prošlosti, žene nisu imale pravo glasa i smatrane su inferiornim u odnosu na muškarce. Danas su žene postigle jednaka prava glasa, jednake plate i mogućnosti obrazovanja i povećanu zastupljenost u vodećim ulogama. Njihov napredak služi kao podsjetnik da moramo nastaviti težiti socijalnoj pravdi i rodnoj ravnopravnosti.

Ženska prava su sastavni dio rodne ravnopravnosti i dugotrajna su borba za priznanje. Žene su napravile veliki napredak u ostvarivanju prava svake vrste, uključujući građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava. Žene imaju pravo na jednako obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, mogućnosti zapošljavanja, jednaku platu i zaštitu od nasilja i diskriminacije. Ova prava čine osnovu za svijet u kojem su žene slobodne da koriste svoju autonomiju nad svojim fizičkim i mentalnim blagostanjem i slobodne su od bilo kakvog oblika ugnjetavanja.

Žene u mnogim dijelovima svijeta i dalje se suočavaju s ogromnim izazovima i diskriminacijom u ostvarivanju svojih prava, a borba se nastavlja. Međunarodna tijela sve više poduzimaju korake kako bi osigurala da žene imaju ova prava, ali je još uvijek potrebno mnogo agresivnih akcija.

Kroz godine, Belgija, Kanada, Danska, Francuska, Grčka, Island, Irska, Letonija, Luksemburg, Portugal, Španija i Švedska bile su jedine koje su nudile puna jednaka prava za muškarce i žene, barem iz pravne perspektive.

Svi mi možemo učestvovati u borbi za prava žena. Iako je svijet evoluirao i žene imaju više slobode nego prije, pred nama je još dug put. Drugim riječima, borba je daleko od kraja. Prije svega, bitno je podići svoj glas. Moramo napraviti malo buke o problemima sa kojima se žene svakodnevno suočavaju.

Neophodno je imati jednaka prava jer ljudima garantuje sredstva neophodna za zadovoljenje njihovih osnovnih potreba, kao što su hrana, stanovanje i obrazovanje. To im omogućava da u potpunosti iskoriste sve mogućnosti. Na kraju, kada garantujemo život, slobodu, jednakost i sigurnost, to štiti ljude od zlostavljanja od strane onih koji su moćniji.

Tayra Skenderagić

Nekako se uvijek radujem temama kao što je upravo ova o kojoj danas pišem. I ne zato što volim da pričam, kako se to voli reći za žene, nego baš iz razloga što sam ja ona u društvu od koje treba krenuti promjena ka boljem i ljepšem, kao i svaka druga žena svijeta. Suludo je porediti vrijeme moja nane, majke i mene. I to je činjenica. Mada, na moju ogromnu žalost, za neke stvari nisu bile dovoljne ni te silne godine kako bi nestale, neke stvari su još uvijek tu, možda čak i jače nego ikad prisutnije. Pa da krenemo, onako po redu... Moja nana je odrasla u jednom zaista strašnom periodu, baš kao i njena majka. Vrijeme ugovanih brakova, kao naprimjer kakav je bio između njenih roditelja. Vrijeme kada je ženama bilo otežano školovanje, a njihova samostalnost bila svedena na minimum. Mislim da je svima poznato o čemu govorim. Nadalje, moja majka sazrijeva u malo drugačijem vremenu. Školovala se, imala je pravo glasanja, slobodu govora. Udata je sretno, ne iz kojekakvih staleških pravila o ugovorenim brakovima. Ja, kao treća generacija, reklo bi se da sam najbolje prošla.

Doduše, ako se misli na potpunu slobodu donošenja odluka i kontrole nad sopstvenim životom, onda bih se složila. U svakom drugom pogledu ne. "Jednake ste i na papiru i uživo i ne znam šta hoćete više." I tako svaki dan, sedmicu, mjesec, godinu. Dobro, na papiru smo jednake ali u svakodnevnom životu koji nije napisan na bijelom A4 papiru, mislim da i nismo." Imate slobodu, ja bih vas u kuhinju i kuhaj, čisti, peglaj. To treba, šta ćeš ti negdje drugo." Hm, jednakost, ravnopravnost... Ponekad mislim da je jednostavno tako, nekim čudom, pa da se sve lomi na ženi. "Imaš slobodu, ne bijem te i dosta." Istina da imam slobodu govora, glasa, kretanja, mišljenja. Istina da mogu da se školujem, da mogu imati dečka, svoj novac, prihode. I trebamo biti zahvalne, naravno, ali od zahvalnosti se ne živi, kao ni od humanih prava koja su minimalna, osnova za svako živo biće. Lijepo bi bilo kad bi eto svaka žena u 21. stoljeću imala moja prava, ali nema. I mi to zaboravljamo. A sve smo iste, od kože i mesa, svaki mjesec osjećamo iste bolove, svaka nosi devet mjeseci dijete i sve smo sestre. A mi to uporno zaboravljamo. Ili se pak ne možemo oduprijeti, slučajno ili namjerno.

Zaboravljamo žene i djevojčice koje idalje nemaju pravo na školovanje. I dalje se sklapaju dogovoreni brakovi, radi novčanog povezivanja porodica. Idalje hodaju pognute glave, u modricama, krvave, isprepadane. Jer eto, zakon ne poznaje drugo. I to je izgovor jednog rekla bih rekla uplašenog patrijarhata. Uplašenog, jer znaju da su žene jake, da imaju milion sposobnosti i načina da savladaju bilo šta na ovozemaljskom svijetu. I znaju da će jedan dan umjesto muškog vođe, na čelo doći žena. I svijet će biti slobodan. I tada ćemo imati razlog da slavimo svakodnevno pa evo i Dan žena koji nam se bliži. A dok se to ne desi, kao žena ženi htjela bih da poručim da se ujedinito širom svijeta i pomognemo da i nečija kćerka ima slobodu kao što imamo mi. Daj mi jednakost, cvijeće mogu i sam kupiti.

Nedžma Kilalić

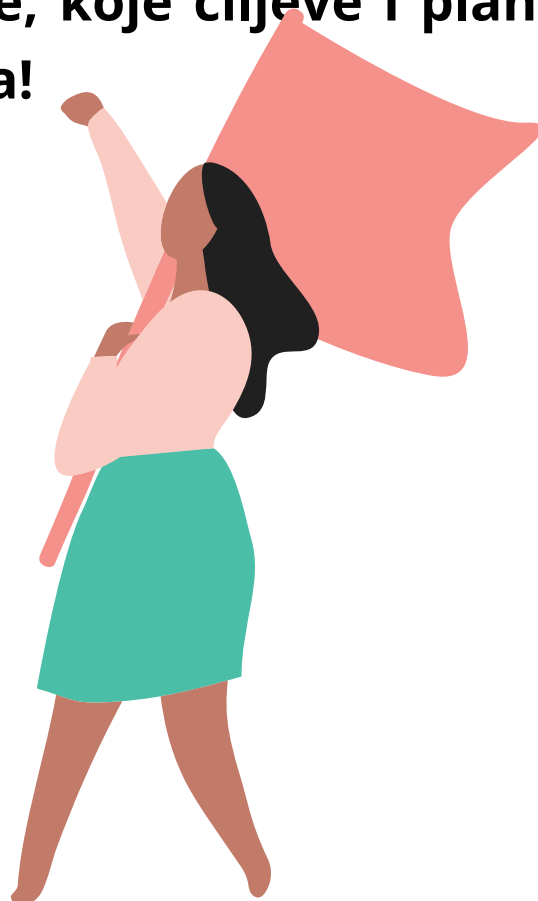
Ženska prava. Tema koja kroz vijekove budi različita mišljenja i neslaganja. Za mene, kao ženu, sestru, djevojku i buduću majku ova tema je jako važna. Žene čine stub društva i kao takve zajedničkom borbom smo tražile, i tražimo, da budemo jednake i cijenjene za naše vrijednosti i mogućnosti. Još od samog postanka svijeta vladalo je mišljenje da je žena stvorena samo za kuću, brigu o djeci i da je njeno mjesto u kući između četiri zida. Nažalost, u današnje vrijeme je jako velik broj populacije koja i sada ima to mišljenje. Sama činjenica da je ženama u nekim dijelovima svijeta zabranjeno obrazovanje, jedno od osnovnih ljudskih prava, mnogo govori o tome u kakvom svijetu i u kojem položaju se žene nalaze. Također, činjenica da su se ženska djeca ubijala odmah nakon rođenja jer su smatrane bezvrijednim i beskorisnim isto tako mnogo govori na ovu temu. Moje mišljenje je da su žene svojom borbom kroz historiju uspjele ostvariti mnogobrojna prava i izboriti se za položaj žene u društvu. Ali borba, za potpunu ravnopravnost i jednakost, je još uvijek ispred nas.

Ja sama, kao budući medicinski radnik, sam se bezbroj puta susrela sa komentarima da ovaj poziv nije za jednu ženu jer traži mnogo odricanja i posvećenosti poslu, da me sutra čeka briga za djecu i kuću i da je moje školovanje uzaludno trošenje vremena. Komentari poput tih zaista govore da se mi žene nalazimo još uvijek u društvu gdje se naše mogućnosti ne priznaju i gdje je okolina u pokušaju da nam naša prava ospori. Moja mama je rođena početkom sedamdesetih godina. S obzirom da imamo jako čvrst i prijateljski odnos, često mi priča o periodu odrastanja i vremenu kada je bila mojih godina. Njena percepcija vremena sada i vremena kada je bila mlađa se dosta razlikuje. Život tada za jednu ženu i djevojku nije bio isti kao sada. Žene nisu odlazile na posao već su ostajale kod kuće i smatralo se “da im je tu mjesto”.

Prava žena su se sve više uvažavala vremenom i tokom odrastanja je osjećala sve veću slobodu žena. Kako i sama kaže, život sada i prije 40 godina nije bio isti za jednu ženu. Razlika je očigledna. Ona kao majka ističe da je jako sretna što ja odrastam u svijetu gdje imam pravo na školovanje, na zaposlenje, pravo na iznošenje mišljenja i mnoga druga, za razliku od nje i njene majke. U zaključku bih samo još navela, da pored vijekovima duge borbe, žene i ženska prava imaju jako dug put ispred sebe kako bi zaista bile jednake u svijetu. Borba nikada ne smije prestati i svako od nas se treba zalagati da žene budu jednake, nebitno koliko godina imale, koje ciljeve i planove imaju. Samo je nebo granica!

Lamija Adilović

Biti žena je oduvijek bilo teško. Stotinu obaveza koje moramo izvršavati bez ičijepomoći. U poredjenju sa davnom prošlosti žene su postigle tako puno stvari. Izboriti se za svoja prava nije mala stvar a uspjele su to. Kada sagledamo život u kojem danas živimo smatram da smo se donekle i uklopile, s druge strane postoji previše poslova koje žene ne izvršavaju jer kako neki kažu, to su muški poslovi. Živimo u vremenu gdje još uvijek postoji manjina ljudi koji idalje smatraju da je za ženu samo bitna krpa, da rodi djecu i da kuha. Prije svega, bitno je podići glas. Moramo podići buku oko problema s kojima se žene svakodnevno susreću. Potaknite razgovore putem svojih društvenih medija ili osvijestite ljude ako su pogrešno informirani. Nemojte biti nijemi promatrač nasilja nad ženama, zauzmite stav. Nadalje, volontirajte s organizacijama za prava žena kako biste saznali viš o tome. Štoviše, također vam omogućuje da kroz njega doprinesete promjeni. Slično tome, prepustite se istraživanju i planiranju događaja kako biste događaje učinili uspješnim.

Empowered
Women
Empower
Women

Također, možete pokrenuti prikupljanje sredstava za okupljanje istomišljenika za zajednički cilj. Možete i pametno kupovati tako da osigurate da vaš novac ide u dobru svrhu. Drugim riječima, investirajte u tvrtke koje podržavaju prava žena ili koje im daju jednaku plaću. To može napraviti veliku razliku za žene širom svijeta. Ukratko, samo kada žene i djevojke dobiju puni pristup svojim pravima, moći će uživati u životu slobode. Uključuje sve, od jednake plate do prava vlasništva nad zemljom i više. Nadalje, zemlja se može transformirati samo kada njene žene dobiju ravnopravnu riječ u svemu i kada se s njima postupa jednako.

Rijalda Ragipović

hand in hand
with my sisters

Od postanka ljudi, žene su gledane kao predmet, kao sredstvo za rađanje, obavljanje kućnih poslova i kao "izdušni ventil" nezadovoljnim muškarcima. Kroz godine, žene su se borile za svoja prava, borile se za jednak status koji imaju i muškarci, ali ono sa čim nikako ne mogu da se izbore jesu tragovi koje je ta borba ostavila. Djevojke danas od svojih majki, nana, baka često čuju kako trebaju da žive na određen način. Da žive na način na koji su starije generacije žena živjele. Ono što veliki broj žena ne shvata je da smo sve mi, nažalost, rođene sa usađenim misogenizmom. To je posebno prisutno kod starijih generacija. Rođene smo sa idejom da je to što smo žene, pogrešno. Od malih nogu nam je nametana ideja da ne smijemo biti ambiciozne jer će nam uvijek nešto stajati na put, baš zato što smo rođene kao žene.

Naše snove žele limitirati na osnovu našeg pola. Rođene smo sa idejom da je žena ženi vuk i da smo ustvari jedna drugoj najveći neprijatelji. Rođene smo sa idejom da će naš najveći životni uspjeh biti da budemo majke i da bud možda ne želimo. Ono što je najtužnije, te norme nam više ne nameću samo muškarci, već i druge žene. Ali ja ih ne krivim za takvo razmišljanje. Krivim društvo koje ih je natjeralo na tako razmišljanje. Krivim društvo koje i dan danas ne želi da prizna da smo svi jednaki i da zaslužujemo biti jednako tretirani. Krivim društvo koje i dan danas pita žene na razgovorima za posao, da li planiraju stvarati porodicu. Krivim društvo koje smatra da žena ne može biti i ambiciozna i uspješna, a u isto vrijeme stvarati porodicu.

Equality
FOR WOMEN

Krivim društvo koje još uvijek odbija ženama dati jednaka prava i jednak tretman kao i muškarcima. Ono što mi kao žene ove generacije možemo uraditi jeste ne zamjerati našim majkama, nanama, bakama. Nije njihova krivica što često imaju iskrivljenu ideju o sebi. Ono što moramo, jeste biti zahvalne ženama koje su nas dovele u položaj da znamo koliko vrijedimo. Ne smijemo prekinuti borbu za naša prava, njima u čast. Ipak, neko mnogo jak i ustrajan se borio za nas. Jednom prilikom sam pročitala pasus u knjizi koji će mi zauvijek ostati u sjećanju: "Znam da nam nikad svaki dan neće biti Osmi mart. Imamo sitnije šake, manje kila i manje mržnje u sebi. U borbi je spas. Treba sutra proslaviti Osmi mart. Velika je stvar biti žena. Velika kao kuća."

Sretan nam Mjesec ženske historije i sretan nam Dan žena.

Emina Isović

Postavila sam sebi pitanje, “Šta znači biti žena?”, a odgovor mi je došao u djeliću sekunde. Iako postoji veliki broj epiteta koje možemo prisvojiti ženskom rodu — pridjevi i riječi koje nisu u mogućnosti ni oslikati ni prikazati trun onoga što predstavlja biti žena—ipak mi se najviše istakla od svih, a to je snaga.

Tek krajem 19. vijeka, žene su počele imati prava. Pothvati koji su ovome doprinijeli, od feminističkih pokreta i sufražetkinja, pa do snažnih žena, poput Marie Curie i Florence Nightingale, koje su bile primjer savremene žene i svega onoga što žena može biti, ipak doveli su do modernog doba gdje se žena još uvijek bori za svoje ravnopravno mjesto u društvu. Godine borbe su nas dovele do 21. vijeka, kada je mnogima riječ “žena” sinonim za “domaćica”, neko ko je tu samo da se uda i udovolji mužu, a ostalo ostavi na ramenima “snažnih muškaraca” ovog svijeta.

Žene trpe misoginiju od malih nogu. Naučene smo da je neravnopravnost standard, te da je bilo kakvo odstupanje od toga povlastica i privilegija, a ne nešto što je podrazumijevano. S prvim oblikom misoginije se djevojčice susreću od malih godina, kada im je rečeno da ih dječaci izazivaju "samo jer im se sviđaš". Kako to oblikuje njih i sve veze koje će one graditi u budućnosti? Da li se one na taj način uče da budu inferiorne i da trpe da ih neko "vuče za kikice", samo zato što to znači ljubav?

Živim u svijetu gdje mi je rečeno da ne bih trebala imati visoke ciljeve u karijeri, jer kako ću onda biti majka? Kako se usuđujem biti toliko sebična da na prvo mjesto stavim sebe i svoje aspiracije, a ne da osnujem porodicu kako se od mene očekuje? Vremenski sam ograničena, a to vrijeme koje mi ističe je socijalni konstrukt kojem sam naučena čitav svoj život.

Odbijam to.

Žene su snaga, a nisu se borile godinama za pravo glasa kako bih ja zaboravila da ona teče mojim venama jednako kao što je tekla i kroz njihove. Nejednakost u plaćama, ucjena, podcjenjivanje, rangiranje na osnovu estetskog izgleda, diferencijacija poslova kao “muški” i “ženski”; ovo su problemi s kojima su se susretale moja nana, moja majka, pa evo sad i ja.

Moj cilj u životu je da se potrudim da moja kćerka, ako budem dovoljno sretna jednoga dana da je imam, neće pred sobom imati šablon po kojem mora živjeti; imaginarna pravila koja će morati pratiti da bi živjela život koji bi razočarao naše pretke; život gdje je uvijek podređena nekome i nečemu. Prava posjedujemo, ali mi žene dopuštamo prečesto da nam u glavu budu usađeni staromodni ideali koji nas koče. Svaka od nas ima pravo na život koji želi. Zbog ovoga kažem da je žena drugom rječju snaga — ko drugi bi mogao nositi sav ovaj teret na leđima, a još uvijek biti voljan da se bori?

Emina Beširović

Feminizam je pokret koji je nastao u zapadnim zemljama u 19. stoljecu kao jedna od posljedica industrijske revolucije. Smatram da žene zaslužuju sva prava i da budu prihvaćene u društvu kao muškarci. Možemo reći da i dalje u našoj zemlji nije dovoljno razvijen feminizam, da i dalje vlada paterijarhat. Prava žena se poštuju koliko toliko. U mojoj kući je sve podjednako nije samo otac osoba koja zarađuje. I mama i otac se zalažu istom snagom i voljom. Smatram da ženama nije potreban muškarac, da smo dovoljno jake za sve poslove, ali opet želimo da se u prisustvu muškaraca zapravo osjećamo kao žena i da muškarcima trebamo pustiti da budu muškarci. Mislim da danas imamo veća prava nego prije, u odnosu na naše majke i nane. Prije je muž donosio sve odluke u kući dok je sada drugačije. Naravno još uvijek u našoj državi imamo takve primjere. Smatram da smo mi dovoljno jake i da ne trebamo zavisiti od nikog.

Lana Lončar

“Ako želiš da se o nečemu govori, pitaj muskarca, ako želis da nešto bude napravljeno, pitaj ženu.” citat je poznate i prve žene koja je duži period bila premierka britanske vlade Margaret Thatcher. Ženska prava, koja predstavljaju samu borbu žena za osnovna ljudska prava, iz generacije u generaciju se mijenjaju te u nekim dijelovima svijeta bivaju prihvaćeni dok su u drugima oštro kritikovani. Krećući od naših članova porodice, ogromna je razlika u međugeneracijskim odnosima tih osnovnih ljudskih prava. Kada bi uzeli neko proksimalno godište starijih uzora, naših nana, možemo zasigurno reći da su bile žrtve patrijarhalnog te zaostalog društva. Živjelo se po tačno postavljenim pravilima, nametnutim od strane muškaraca kao glave kuća koja su se prenosila iz generacije u generaciju. Sa druge strane, kroz priče njihovih majki, naše majke su počele da dižu svijest o borbi za ravnopravnost. U kućanstvima Balkana kreće uvođenje ravnopravnosti između muškog i ženskog spola te neke minimalne promjene poput raspoređivanja kućnih obaveza, većih doza poštovanja te samopoštovanja.

Mi smo te koje treba da se osvrnemo na prošlost te da uvedemo promjene u naviknuto patrijarhalno društvo. Naučile smo da se borimo za svoje JA, da jačamo svoj karakter i izbalansiramo patriarhat i matriarhat jer ne postoji tako moćna sila koja je kao žena koja je odlučila uspjeti.

Ela-Leila Mehmedagić

**WOMEN
WOMEN
WOMEN**

Ženska prava su kategorija ljudskih prava koja se odnosi na prava i slobode žena u društvu. Ženska prava se temelje na principu jednakosti na obrazovanje, pravo na rad, pravo na izbor, pravo na zdravstvenu zaštitu i reproduktivna prava.

U mnogim društvima, žene su diskriminirane i suočavaju se s mnogim oblicima nasilja i zlostavljanja, što dovodi do kršenja njihovih temeljnih ljudskih prava. U tom smislu, borba za ženska prava postaje važna komponenta borbe za ljudska prava općenito. Borba za ženska prava se provodi na različitim razinama, od globalne do lokalne, i uključuje aktivnosti kao što su promicanje zakonodavstva o ravnopravnosti spolova, borba protiv rodne diskriminacije i nasilja, podizanje svijesti o ženskim pravima i promicanje ženskog liderstva.

Iako su u mnogim zemljama postignuti značajni napretci u osiguravanju ženskih prava, još uvijek postoje mnoge države u kojima su žene diskriminirane i zlostavljane. Stoga je potrebno kontinuirano djelovati na podizanju svijesti o važnosti ženskih prava i nastaviti s borbom za njihovo ostvarenje.

Ema Karić

O temi ženskih prava se priča od 1848. godine, kada je održan prvi nacionalni pokret za ženska prava i sve do sada, 2023. godine nije se puno promijenilo. Generacije žena, djevojaka i djevojčica se bori za svoja osnovna ljudska prava koja ne bi samo doprinjela njima tj nama nego društvu ko cjelini. Da se malo zapitamo koliko bi naša država bolje funkcionisala kada bi žene imali više radnih mjesta, kada bi bila istinska jednakost. Samo kada žene i djevojčice budu imale pun pristup svojim pravima – od jednake plate i prava vlasništva nad zemljom do seksualnih prava, slobode od nasilja, pristupa obrazovanju i prava na zdravlje majki – postojat će istinska jednakost. Ženino je pravo da odluči hoće li i kada imati djecu, te da ima visokokvalitetnu zdravstvenu zaštitu što znači da neće umrijeti u trudnoći ili tokom porođaja. Kada poredim svoju situaciju i koliko sam ja cijenjena u društvu sa situacijom svoje majke, mogu vidjeti da je najveća razlika u tome što se sada samo malo više priča o tome, u postupcima nema velike razlike.

Ja, kao djevojka od 18 godina nemam pravo na slobodu oblačenja, na slobodu od nasilja i ne nemam pun pristup svojih prava, baš kao što nije imala ni moja majka sa svojih 18 godina. Zato se sada nastavljamo boriti za naša prava, da napokon napravimo promjene.

Aiša Memić

